

הזהב פרק רביעי בבא מציעא

(א) צילמה ג: ושי"ן,
(ב) פסחים לו: מכות י"ז;
סנהדרין קכ"ב; טו וירוקה
(כג) ד' [קדושין כג:];
(ד) [ע"פ חסד] דימות
ע"ג. ד"ה ואסורים לזרים
(ה) דף פב. אמר רש
לקיש כ"ל"ג; טו [קדושין
כג: דף ג:];

גליון הש"ס

תוס' ד"ה ועולה וכו'
ואם כהן אפי"ל הוא
ע"י מנחת עו ע"כ כשה
ד"ה ומנחת עו בא"ד ברוב
כ"כש ובל"ה כ"כ. קשה לי
הא כהן מניח גם כלה בעל
מח"ס ברוב ואם מן
כשהיו מינו גם מדרבנן
בעל כ"כ דהא דמיומה
כ"כ"ה ה"ו מדרבנן וז"ל
דלמא דליות המוס' ב"ה
מינו בעטס ובמתי כשה
למה דק"ל כ"כ"ה דלולין
כ"כ שמה דהוקא;

מוסף רש"י

ואסורים לזרים. בלא
(תרגום ח"י). והן נכסי
בהן. לקדש בהן אם האשה
ולקח דמיהן עבדים
וקרקעות ובהמה טמאה
(שם וביבמות ג). אבל מעשר
לא ניתן אלא לזכיה ושמיה
וסיכה ואין אשה מתקדשת
כלל ופסח משה י"ב ח"ל כ"כ
מעשר ממון גבוה הוא.
ואש"כ קדוה הוא לגבי
תורה ובכורים אפי"ה
חשיב ליה (ביבמות שם).
ועולים באחד ומאה.
אבל כפחות אין עולין אלא
כל המולין אסור לזרים
(תרגום ח"י). אבל מעשר בעל
ברוב ולא בני אחד ומאה
(ביבמות ע"ג). ועשונין
הריצת ידים. לפי ששמי
עושה שלישי וידים גזרו
עליהם ומוחל שני. לפיכך
סוקלות את התרומה אם לא
נתן (תרגום ח"י). ועשונין
חייבת ידים אפילו הן
פירות, דכתיב ידים עניות
הן מדרבנן וסוקלות את
התרומה, אבל מעשר וחולין
ק"ל (חולין ק"ו). הניטל דין
לפירות היה זה מגפו הכות
(ביבמות ע"ג). והריב"ה
שמש. אם נטמא שומא
לדוריתא וע"כ, אינו אוכל
בתרומה עד שיעריב שמה,
דימות (עד:). לפיכך
מתקיל (תרגום ח"י). בעול
יום מותר במעשר ואסור
בתרומה (ביבמות ע"ג). מה
שארין בהן במעשר. אין
מימה ואין חומש ואין אסור
לזרים, שהרי כל עמנו נאכל
לזרים, וחומש שמוסף
בפדינו לא איירי הכא
בחומש פ' הוא גושה, דאין
בתרומה פדיון, ונכסי
הדיוט נמי לא הו' לקנות בו
עבדים וקרקעות, דלא ניתן
אלא לזכיה ושמיה וסיכה,
ואין עשון חייבת ידים שאין
הני פסול בו לעשות שלישי
ואינו עשון הערב שמה,
דק"ל טבל ועלה אוכל
מעשר, ומקראי ליתנין לה
בימות פרק הערל (תרגום
ח"י). וכל דבר שיש לו
מתירין אפילו בארץ לא
בטיל. ואש"כ דמדלוריתא
הו' כתיב בעל דכתיב חמי
רכיב לטומ, אחרון רבנן
הוא רש לו מתירין לאחר
ומן לא יאכלנו באסור על
ידי בטול (ביבמות ג).

ואסורים לזרים. בלא יאכלנו. ואסורין למתנייה משום דבעי למתנייה מה שאין בהן מעשר דאפי' אסור ליכא: והן נכסי כהן. לקדש בהן את האשה משא"כ במעשר. סתם משנה כרבי מאיר דלמרי' מעשר ממון גבוה הוא והמקדש בו לא קידש: ועשונין חייבים ידים. לפירות שהידים טמאות שניות גזרו בהן רבנן ושני עושה שלישי בתרומה מה שאין בהן מעשר שאין טעון חייבת ידים לפירות דלמרי' מר הנוטל ידיו לפירות הרי זה מגסי הרוח והכי מוקמי' לה בחגיגה ב' פ' שני (דף י"ח:). והערב שמה. לטומאה לדוריתא משא"כ במעשר דלמרי' מר טבל ועלה אוכל במעשר ומקרא ליתנין לה בימות פרק הערל (דף ע"ג:). ועולין באחד ומאה. לרבינן אחד ומאה לטבל ואין צולין ברוב משא"כ במעשר דבטיל ברוב ולא בני אחד ומאה. ועל כרחק במעשר שאין לו תקנתא לא כפדייה ולא להעלותו לירושלים קאמר רבנן דאין אית ליה תקנתא אמרו רבנן דאין שיש לו מתירין לא בטיל הכהן כגון שנטמא דלית ליה תקנתא כזכיה ואין צו שיה פרוטה ללא צו פדייה הוא אם איתא לדחוקיה כו': ולגבי פרומה. משנה זו במסכת בכורים (פ"ג מ"א) שניה הלכך חשיבותא לידה קא מני ואילו ולא קולי דידה שמהא היא עולה ומעשר אינו עולה: לא ס"ד. ללא בטיל כלל אלא ודאי בטיל ברוב קאמר: ושנכנס לירושלים ויאל. לקמן מפרש דלית ליה תקנתא לא כזכיה ולא כחילול: דלא פריק. לא פדה מעשר עד הנה שיה מעות מעשר כד: וימי מעשר. שיה חזי פרוטה: ונלרף. יביאנו אלל המעורב ויאלמרו המעורב חוה מחוללים על פרוטה זו ואשתכח דיש לו מתירין: דאורייתא ודרבנן לא מצטרפי. לתפוס פרוטה זו כקדושת מעשר שהמעורב מן התורה בטל ברוב דכתיב (שמות כג) אחרי רבים להטות ורבנן הוא דלמרו היכא דיש לו מתירין לא ליטביל הלכך אין אסור מעשר צוה אלא מדרבנן הילכך אין מלטרף עם זה לתפוס פדיונו ונמלא שיה חזי פרוטה שהיה נאכל בלא חילול אבל דחוקיה מעות הראשונות כבר נתפסו: וימי. חזי שיה פרוטה דמעשר שני של דמאי הלכות מעט הארץ דאסורו ופדיונו דרבנן דמדלוריתא כל אדם נאמן על המעשרות: דלמא אסי לאסוי ודאי. ואז נמלא שיה חזי פרוטה שאינו מעורב נאכל בלא חילול: וימי שפי פרוטות. נחוש: ויחלל עליהן מעשר שיה פרוטה ומחלה. ונחללה להאי מעורב על הארץ חזי פרוטה יחירא דהויא ליה כדחוקיה: מי כפרה שיה פרוטה ומחלה. מעשר: הפסח שפי פרוטות. בקדושה דנמלי הארץ לאיטרופי בהדייהו שכבר נתפסו: פרוטה הפסח שיה פרוטה. מן המעשר: האי פרוטה. גזירת מעשר: לא הפסח. לפרוטה שיה. ואש"כ המעורב בו יטרף להשלים הדר הוא ליה דאורייתא ודרבנן. ואם באת לומר דחוקיה נמי היכי משכחת שיש עודף על ידי מי נתפס משכחת ליה במחלל מעשר כסלע שלם או בשקל או באיסר שאפי' לא היה המעשר שיה אלא שלש פרוטות נתפס כל האיסר: וימי איסר שלם. ויחלל עליו מעשר כפחות דממין: גזירה דלמא אסי לאסוי צ' פרוטות. ומעשר בפרוטה ומחלה ונמלא שיה חזי פרוטה נאכל בלא חילול הלכך טוב לו שיטבל ברוב: וליעיליה. עם מעורבו ויאכלנו לירושלים: ויפריקיה. קס"ד ציש בו שיה פרוטה נמי קאמר: ואפי'

ואסורים לזרים. פת"י דמשום מעשר קתני לה לאשמעי' דאפי' איסורא ליכא ומיהו במסכת חלה (פ"א מ"ט) לא מנינו לפרשו הכי דתנן התם החלה והצבורים חייבין עליהם מימה וחומש ואסורים לזרים ולא קתני מה שאין בהן מעשר וי"ל כדמפרש בירושלמי ואסורים לזרים אפילו חזי שיעור או דלוריתא או דרבנן דפליגי רבי יוחנן ור"ל בפרק בתרא דיומא (דף ע"ג). ואין לפרש דאסורה לזרים אפי' על ידי פדיון דכפרה הערל (בימות דף ע"ג). אמר רבין לה פדיון שיריהו:

ועולה באחד ומאה. כספרי דריש ממקדשו ממנו תרומה עולה באחד ומאה ועלה וכלאי הכהן באחד ומאהים דמתוך שכלל איסורו כפל עלייתו וסמכתא בעלמא הוא דמדלוריתא תרומה ועלה וכלאי הכהן בעלמא צ"כ ברוב ציש וכלל כ"כ כשאר איסורין דכפרה הנקוין (גיטין דף ע"ג:). גבי נפלו ונתפלצו קאמר והא הכא דמדלוריתא בטל ברוב וצ"כ כל השבט (שולח דף קטו: ושם ד"ה ומה) וצ"כ כל עולין (פסחים דף ע"ג: ושם) ילף איסור הנאה צבצר בחלב מק"ו דערלה ולא פריך מה לערלה שכן כריכה אחד ומאהים להטביל וצפרק הערל (בימות ד' ע"ג). דחשיב מחפ"ו דהו' בתרומה ולא במעשר ולא חשיב אחד ומאה והתם נמי א"ר ר' יוחנן והוא שרבו חולין על התרומה: באחד ומאה. עולין ומאסור להיתר ולוקחים מדה אחת ונותנים לכהן כדתן במסכת ערלה (פ"ג מ"א) תרומה ותרומת מעשר עולין צ"כ ורין להרים הערלה וכלאי הכהן כדמאמר ואין ריך להרים וטעמא דריך להרים טפי בתרומה כשאר איסורים מפרש בירושלמי משום גזל השבט פירוש כהן: (לעיל) ורין נכסי בהן. שיה צבורים תנן למה אמרו נכסי כהן ליקח בהן עבדים וקרקעות ובהמה טמאה משא"כ במעשר דתנן צפרק קמא דמ"ש (מ"י) אין לוקחין עבדים וקרקעות ובהמה טמאה ממעשר שני ומימה דצ"כ בתרא דמעשר שני (מ"ג) תנן לא נתמי ממנו למת לא לקחתי ממנו לרון ותכריכים למת משמע הא לתי דומיא דמת שרי אלמא שרי ליקח בגדים וי"ל דהיהא דצפרק בתרא דמ"ש (מ"ג) איתא כ"י יהודה דלמרי' ממון הדיוט הוא אי נמי תרוייהו כ"י יהודה ונגדים דוקא שהגון נהנה מהם שרי אבל עבדים אסורים מיתורא דקרא אי נמי תרוייהו כ"י ומן התורה שרי לקנות כל מיני ומדרבנן הוא דאסור והא דלמרי' בירושלמי לא נתמי ממנו למת לנמי אי ליקח לרון ותכריכין הא לתי נתמי בתמיה אלא לסיכה היהא דרשה אסמכתא בעלמא היא לנמי דאסירא מדרבנן ומוקי לה בסיכה אבל אמת הוא דלמרי' למעוטי לרון ותכריכין כדתנן בזיליה פירקין דמעשר שני והא דלמרי' פרק הערל (בימות דף ע"ג). ושם מנין למעשר שני שנטמא שמונת לטון ממנו שנאמר לא נתמי אזהו דבר ששה לחיים כו' ואימא לרון ותכריכין ה"פ להא לחודיה אבל סיכה אסורה שמבערו בטומאה הו' כמו אכילה ומשי ממנו מגופו של מעשר משמע

[וע"פ חסד] דימות ע"ג. ד"ה נכסי:
ומעונין רחיצת ידים. אפילו למגע דלילו לאכילה אף למעשר טעון כדלמרי' צ"כ השוחט (חולין דף ל"ג:). כל הטעון ביאת מים מדברי סופרים אסור בתרומה ומותר במעשר דברי ר"מ ואמרי' אסורין: ור"ה ד"ה דבר שיש לו מתירין. ואש"כ תרומה נמי יש לו מתירין כשאלה כדלמרי' צ"כ הגורד (מדים דף ע"ג). וי"ל כדלמרי' התם מ"ה הו' מזה לאתשולי ע"ה אי נמי שנתנה לכהן שאינו יכול לשלול עליו ואלו בהקומץ רבה (מנחות דף ל"ה). קאמר רבי שמעון שזרי פעם אחת נתערב לי טבל בחולין ואמר לי רבי טרפון לך וקח בשוק ועשר עליו ולא גזרין דלמא אסי לאתמי ודאי וי"ל דהתם ליכא למגור דלמא אסי לאתמי ודאי לידע שפיר דאין מפרשיין מן החיוב על הפטור אבל הכא לא אסיק אדעתיה דלא מצטרפי דאורייתא ודרבנן: דלמא אסי לאתמי ודאי. וי"ל דלמרי' מ"ש אלמא מחללין מעשר על פרוטות ואש"כ לנמלא שיה חזי פרוטה נאכל בלא חילול וי"ל דמיתאי איסר בהדייהו ואש"כ דלמא מיתאי פרוטות לצד כדגור הכא וי"ל דהתם לא טעי דידע דחזי פרוטה לא תפסה אבל הכא טעי דלא מסיק אדעתיה דאורייתא ודרבנן לא מצטרפי: ויעיליה. לעיל גבי אין צו שיה פרוטה לא פריך הכי דאייירי ברחוק מירושלים: הכרה ומקרי בהכי אין לו מתירין אבל הכא דקתני משנכנס לירושלים ויאל משמע אפי' לא יאל אלא פסיקה אחת ואמאי ויעיליה: כרבי

צ א מ"י פ"ו מהל' תרומות הל' ה פ"ד מהל' צבורים הל' טו [ופט"ו מהל' מאכלות אסורות הל' יגן]:
צא ב מ"י פ"ד מהל' צבורים הל' ד:
צב ג מ"י פ"ג מהל' תרומות הל' א פ"ד מהל' צבורים הל' טו:
צג ד מ"י פ"א מהל' תרומות הל' א [ופ"ח מהל' אבות הטומאות הל"ט]:
צד ה מ"י פ"ו מהל' תרומות הל' ב פ"ו מהל' מעשר שני הל' יא:
צה ו מ"י פ"ג מהל' מעשר שני הל' טו [ופ"ח מהל' אבות הטומאות הל' טו]:
צז ז מ"י פ"א מהל' י"ט הל' ב [ופט"ו מהל' מאכלות אסורות הל' ט י טו] ש"ע י"ד פ"י ק"ב ספי' א:
צח ח מ"י פ"ו מהל' מעשר שני הל' טו:
צח י מ"י פ"ב שם הל' ח [ופ"א הל' ג סג] עשין ק"א [ופט"ע י"ד פ"י]:
צט ט מ"י פ"ו מהל' מעשר שני הל' טו:
צכ י מ"י פ"ב שם הל' ח [ופ"א הל' ג סג] עשין ק"א [ופט"ע י"ד פ"י]:
צט ט מ"י פ"ו מהל' מעשר שני הל' טו:
צכ י מ"י פ"ב שם הל' ח [ופ"א הל' ג סג] עשין ק"א [ופט"ע י"ד פ"י]:
צט ט מ"י פ"ו מהל' מעשר שני הל' טו:
צכ י מ"י פ"ב שם הל' ח [ופ"א הל' ג סג] עשין ק"א [ופט"ע י"ד פ"י]: